

วารสาร

Inside NALT

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2568

รายงานการประชุมสภา

↑ (Minutes)

เสด็จสู่สวรรคาลัย
น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ
ตราบนิจนินันตร์

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า ข้าราชการสำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วารสาร INSIDE NALT ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2568

NALT ย่อมาจาก

NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY OF THAILAND (หอสมุดรัฐสภา)

ผู้จัดทำ

หอสมุดรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นช่องทางสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรม และบริการของหอสมุดรัฐสภาไปยังผู้ใช้บริการและประชาชน รวมทั้งองค์ความรู้วิชาการด้านห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. เพื่อนำเสนอข้อมูลของรัฐสภาที่น่าสนใจทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนนำเสนอข้อมูลของรัฐสภาผลิตขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของรัฐสภา ประชาธิปไตย รวมถึงการตรากฎหมาย เพื่อรวบรวมเป็นประวัติศาสตร์ของหอสมุดรัฐสภาให้ประชาชนได้ศึกษา

ผู้จัดทำ / วัตถุประสงค์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 4 ฉบับ

ข้อมูลการติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสาร Inside NALT

หอสมุดรัฐสภา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2242 5900 ต่อ 5711, 5716

email : library@parliament.go.th

กำหนดออก / ข้อมูลติดต่อ

กองบรรณาธิการ

กลุ่มงานห้องสมุด : ศิริพร โทตรภวานนท์, จำเรียง ระวังสำโรง, นิชชา สอนดี และสายฝน ดิงาม

กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ : บุษราภรณ์ อัครนิธิยานนท์, ใหม่ มูลโสม, ปรียานุช คลอวุฒิวัดน์ และนริศรา เพชรพนาภรณ์

ศิลปกรรม

ออกแบบจัดทำรูปเล่ม : ใหม่ มูลโสม จัดหน้าเอกสาร : กัลยกร อิมสหาย

จัดทำเว็บไซต์วารสาร Inside NALT : วัลยา พุ่มต้นวงศ์

กองบรรณาธิการ / ศิลปกรรม

บทบรรณาธิการ

สวัสดีผู้อ่านที่รักทุกท่าน

กลับมาพบกันอีกครั้งกับ Inside NALT ซึ่งกองบรรณาธิการวารสาร Inside NALT ของหอสมุดรัฐสภาจัดทำขึ้น เพื่อให้ทุกท่านได้ “อัปเดตเรื่องดี ๆ ที่มีมากกว่าหนังสือ” ในโลกของหอสมุดรัฐสภา

ในฉบับนี้ เราขอเชิญชวนทุกท่านมาร่วมย้อนรอยเรื่องราวที่น่าสนใจในคอลัมน์ เล่าเรื่องหอสมุดรัฐสภา (ตอนที่ 4) รวมทั้งคอลัมน์ วันนี้ในอดีต ที่จะพาท่านย้อนอดีตไปถึงวันสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทย เพื่อร่วมเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกถึงพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เรื่อง “พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับรัฐสภา” สะท้อนพระมหากรุณาธิคุณและบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและสถาบันนิติบัญญัติ อีกทั้ง ในฉบับนี้ เรายังมีคอลัมน์ ปกป้องกฎหมาย ที่จะชวนตั้งคำถามว่า “ชื่อกฎหมายนั้นสำคัญไฉน?” ส่วนใครชอบเรื่องเทคโนโลยี ห้ามพลาดคอลัมน์ Inside หอสมุดรัฐสภา ที่จะแนะนำ ห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์ บริการของหอสมุดรัฐสภาที่คุณอาจยังไม่รู้จัก และเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการใช้ AI กับการดำเนินงานของรัฐสภา: กรณีศึกษารัฐสภาในต่างประเทศ และหอสมุดรัฐสภาไทย

นอกจากนี้ ยังมีข่าวดีสำหรับนักอ่านด้วย คอลัมน์ NALT Services ฉบับนี้เปิดโลกการค้นคว้าวิชาการด้วยฐานข้อมูลออนไลน์ EBSCO “Academic Search Complete” ซึ่งเป็นแหล่งรวมบทความวิชาการคุณภาพจากวารสารระดับนานาชาติที่ผ่านการประเมินคุณภาพ (peer-reviewed) ในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ (PDF) เพื่อสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และการปฏิบัติงานของบุคลากรในวงงานรัฐสภา แคมป์พลาดไม่ได้กับ Upcoming events! กิจกรรมสุดพิเศษพร้อมของรางวัลมากมาย

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า Inside NALT ฉบับนี้ จะมอบทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน และแรงบันดาลใจให้กับผู้อ่านทุกท่านแล้วพบกันใหม่ในฉบับหน้า... อย่าลืมติดตามนะคะ

กองบรรณาธิการ

ธันวาคม 2568

สารบัญ

น. 3	บทบรรณาธิการ
น. 5	บทความพิเศษ เล่าเรื่องหอสมุดรัฐสภา (ตอนที่ 4)
น. 15	Inside หอสมุดรัฐสภา ห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์บริการของหอสมุดรัฐสภาที่คุณอาจยังไม่รู้จักการใช้ AI กับการดำเนินงานของรัฐสภา: กรณีศึกษารัฐสภาในต่างประเทศและหอสมุดรัฐสภาไทย
น. 32	Upcoming events!
น. 35	หอสมุดรัฐสภาพาเพลิน
น. 36	วันนี้ในอดีต
น. 42	ปกิณกะกฎหมาย
น. 49	NALT Services
น. 53	เทรนด์สารสนเทศ (Info Trends)
น. 56	FAQs
น. 57	ช่องทางการติดต่อหอสมุดรัฐสภา

บทความพิเศษ

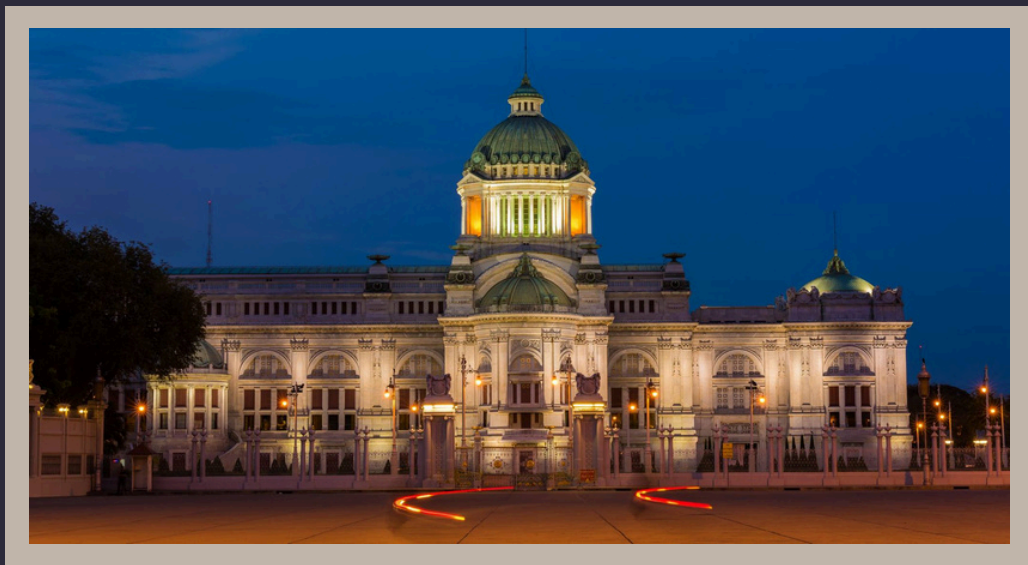
เล่าเรื่องหอสมุดรัฐสภา (ตอนที่ 4)

สายฝน ดิงาม

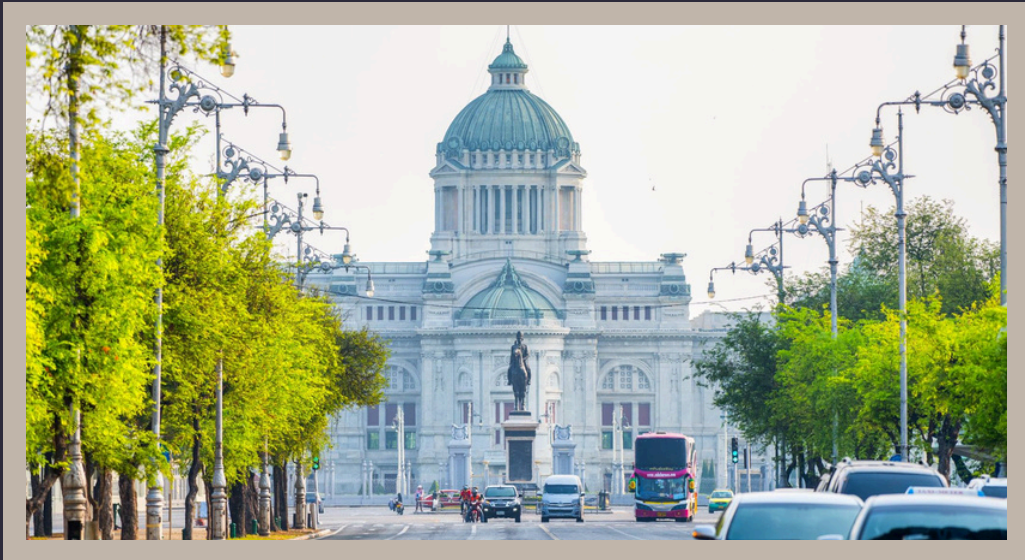
บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ

นับจากตอนที่หนึ่งจนถึงตอนที่สาม “เล่าเรื่องหอสมุดรัฐสภา” ที่ผ่านมานั้น ได้นำเสนอเรื่องประวัติความเป็นมา โครงสร้าง อำนาจและหน้าที่ของหอสมุดรัฐสภา ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันแล้ว สำหรับตอนที่สี่นี้ จะเป็นการนำเสนอเรื่องที่ทำกรหอสมุดรัฐสภา โดยเริ่มตั้งแต่พุทธศักราช 2476 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีที่ทำกรชั่วคราว ณ วังปารุสกวัน ดึกพลเรือน

ต่อมา พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นเห็นว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ควรมีที่ทำกรถาวร จึงได้กราบบังคมทูลขอพระราชทาน พระตำหนักราชฤทธิ รุ่งโรจน์ ณ บริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคม พระราชวังดุสิต เป็นอาคารสำนักงานฯ ซึ่งได้รับพระราชทานให้ โดยเจ้าพระยาวรพงศ์พิพัฒน์ ผู้สำเร็จราชการพระราชวัง ได้ทำกรตกลงกับพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น ให้ใช้อาคารสำนักพระราชเลขานุการในพระองค์แทน จึงย้ายที่ทำกรจากวังปารุสกวัน มาอยู่ที่อาคารสำนักพระราชเลขานุการในพระองค์

โดยบริเวณชั้นล่างของพระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งมีลักษณะเป็นห้องโถงยาวตลอด จัดเป็น ที่ทำงานของข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เริ่มจากห้อง ชั้นล่างโถงหลังของพระที่นั่งฯจัดเป็นห้องทำงานและห้องรับแขกของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ห้องทำงานของรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และแผนกตุลาการรัฐธรรมนูญอยู่ตอนซ้ายมือ ของทางขึ้นชั้นบนพระที่นั่งฯ ตอนตรงข้ามเป็นห้องทำงานของหัวหน้ากองกรรมาธิการ ซึ่งเป็นสำนักงาน หนังสือรัฐสภาสาร รวมทั้งโต๊ะทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายประจำสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎรก็รวมทำงานอยู่ในตอนนี้

ต่อไปภายในโดมซึ่งอยู่ตรงข้ามห้องเลขาธิการ จัดเป็นที่ทำงานของแผนกคลัง สังกัดกองกลางต่อไปเป็นแผนกสารบรรณ สังกัดกองกลาง ด้านตรงข้าม คือ แผนกการประชุมกรรมาธิการ สังกัดกองกรรมาธิการ ต่อไปเป็นห้องที่ทำงานของหัวหน้ากองการประชุม ซึ่งมีแผนกกระทู้และแผนกญัตติ ยืนยันมติ สังกัดกองนี้รวมอยู่ด้วย ด้านตรงข้ามสองแผนกนี้ เป็นห้องพิมพ์ (โรเนียว) ของแผนกการประชุมกรรมาธิการ ในส่วนต่อไป เป็นแผนกรายงานการประชุมกับแผนกระเบียบวาระ สังกัดกองการประชุม ตรงข้ามกันเป็นแผนกทะเบียนและประวัติ สังกัดกองกลาง ต่อไปเป็นแผนกห้องสมุด (สภาผู้แทนราษฎร) และแผนกสหภาพรัฐสภา สังกัดกองกรรมาธิการ ในห้องสมุดนี้จะมีรูปภาพแสดงเหตุการณ์ของสภาตั้งแต่ต้น และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ มณฑปที่ประดิษฐานพานแว่นฟ้าและรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้ในขณะนั้น บางคราวในส่วนของห้องสมุดนี้ จะใช้เป็นที่ประชุมของคณะกรรมการงบประมาณ และเป็นที่ลงชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาประชุมในวันประชุมสภาฯ (อาสา ทรรศน์นันต์, 2497, น. 147)

จนกระทั่งพุทธศักราช 2512 นายประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์ เลขาธิการรัฐสภา จึงได้นำเสนอความเห็นต่อ ฯพณฯ พันเอก นายวรการบัญชา (บุญเกิด สุตันตานนท์) ประธานวุฒิสภา และพลตรี ศิริ สิริโยธิน ประธานสภาผู้แทน ถึงความจำเป็นที่ต้องมีที่ประชุมสภา ที่ประชุมคณะกรรมการ และสำนักงานของเจ้าหน้าที่ของสภา เพราะสถานที่ที่มีอยู่ไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน ซึ่งท่านประธานสภาคนก่อนได้พิจารณาเห็นชอบ และได้ดำเนินการตั้งกรรมการเขียนแบบและตรวจแบบ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติจัดสร้างตั้งแต่พุทธศักราช 2509 แต่เรื่องดังกล่าวยังคงค้างอยู่ที่คณะรัฐมนตรี เมื่อประธานทั้งสองสภาได้พิจารณาทบทวนรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแล้วเห็นชอบด้วย จึงได้เร่งรัดไปทางคณะรัฐมนตรีขอให้พิจารณาอนุมัติจัดสร้างสถานที่ที่ขออนุมัติไปโดยด่วน

พลตำรวจตรีสง่า กิตติขจร เลขาธิการคณะรัฐมนตรีขณะนั้นได้ขอให้เลขาธิการรัฐสภาชี้แจง เหตุผลในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี อันมีจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ลงมติเมื่อ วันที่ 17 มิถุนายน 2512 อนุมัติให้ดำเนินการก่อสร้างได้ตามเสนอ ได้ทำสัญญาก่อสร้างในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2513 และมีพิธีวางศิลาฤกษ์ โดยมี ฯพณฯ พันเอก นายวรการบัญชา (บุญเกิด สุตันตานนท์) ประธานรัฐสภาขณะนั้นเป็นประธาน เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2514 และดำเนินการ ก่อสร้างแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2517 อาคารสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาใหม่นี้ตั้งอยู่ บริเวณทิศเหนือของพระที่นั่งอนันตสมาคม ถนนอุทองใน เขตดุสิต สำหรับอาคารสำนักงาน เลขาธิการรัฐสภาที่จัดสร้างขึ้นมี 3 หลัง คือ

อาคารเอ (อาคารรัฐสภา 1)

อาคารหลังที่ 1 เป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

- ชั้นที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ ใช้เป็นที่ติดต่อกับสมาชิกรัฐสภา และ บุคคลภายนอก
- ชั้นที่ 2 เป็นห้องประชุมสภา สามารถจัดให้สมาชิกร่วมประชุมได้ถึง 450 คน และมีที่ให้ ประชาชนและสื่อมวลชนเข้าฟังการประชุม และสังเกตการณ์ได้ไม่น้อยกว่า 200 คน
- ชั้นที่ 3 เป็นห้องประชุมกรรมาธิการทั้งของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร โดยจัดแบ่งเป็น ห้อง ๆ เล็กใหญ่ตามความต้องการอย่างเพียงพอ

อาคารเอ (อาคารรัฐสภา 1)

อาคารบี (อาคารรัฐสภา 2)

อาคารหลังที่ 2 เป็นอาคาร 7 ชั้น ชั้นล่างเป็นโรงพิมพ์ ต่อจากนั้นก็จัดเป็นห้องรับรอง ห้องสมุด และพิพิธภัณฑ์ของรัฐสภา และห้องทำงานของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาคารบี (อาคารรัฐสภา 2)

อาคารสโมสรรัฐสภา

อาคารหลังที่ 3 เป็นสโมสรของรัฐสภาสูง 2 ชั้น สามารถให้บริการแก่สมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ตลอดจนบริการทั่วไปในเรื่องการกีฬาและบันเทิง

อาคารสโมสรรัฐสภา

ในพุทธศักราช 2531 ห้องสมุดรัฐสภา ได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ที่ชั้น 1 อาคารเอ (อาคารรัฐสภา 1) ประกอบด้วย 4 ห้อง คือ

- ห้องที่ 1 จัดเก็บเอกสารวิชาการ ทั้งหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หนังสือรายงาน การวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง และหนังสืออนุสรณ์งานศพ
- ห้องที่ 2 จัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานการประชุมสภา
- ห้องที่ 3 จัดเก็บหนังสือราชกิจจานุเบกษา หนังสือกฎหมาย
- ห้องที่ 4 เป็นห้องสมุด “हरिन हसकुल” จัดเป็นหน่วยบริการสนเทศออนไลน์ และห้อง จัดหมู่และทำบัตรรายการ
- และชั้น 3 อาคารบี (อาคารรัฐสภา 3) ห้องที่ 5 เป็นห้องจัดเก็บวารสารและหนังสือพิมพ์ กฤตภาค และวารสารเย็บเล่มปกแข็ง

ในระหว่างพุทธศักราช 2535-2536 ห้องสมุดได้ย้ายที่ทำการเฉพาะในส่วนองงานจัดหา งานจัดหมู่และทำบัตรรายการ มายังอาคารบี ชั้น 4 (อาคารรัฐสภา 3) นอกจากนี้ยังมีการย้าย ที่ทำการของห้องสมุดอีก หลายครั้ง ได้แก่

- การย้ายห้องหนังสือวิชาการทั่วไปและสิ่งพิมพ์รัฐบาล จากชั้น 1 มาให้บริการที่บริเวณ ชั้น 3 อาคารเอ (อาคารรัฐสภา 1)
- การย้ายห้องหนังสือวิชาการทั่วไปและสิ่งพิมพ์รัฐบาล จากบริเวณ ชั้น 3 มาให้บริการที่ บริเวณ ชั้น 1 อาคารเอ (อาคารรัฐสภา 1)

ทั้งนี้ ได้จัดให้มีห้องบริการหนังสืออ้างอิงและรายงานการประชุมสภาไว้เป็นการเฉพาะ ใกล้กับห้องหนังสือวิชาการทั่วไป ที่บริเวณ ชั้น 1 อาคารเอ (อาคารรัฐสภา 1)

และพุทธศักราช 2539 มีการย้ายห้องที่ 5 อาคารบี ชั้น 3 (อาคารรัฐสภา 3) ห้องวารสาร และหนังสือพิมพ์ มาให้บริการที่บริเวณอาคารเอ ชั้น 1 ส่วนกฤตภาคขวานั้น ได้นำมาจัดเก็บ และให้บริการที่บริเวณหน้าห้องพิจารณางบประมาณ อาคารบี ชั้น 3 (เพื่อปรับปรุงห้องวารสารฯ เป็นห้องทำงานของรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)

จนกระทั่งในเดือนตุลาคม 2541 ได้ย้ายกองการพิมพ์ซึ่งทำการที่ ชั้น 1 อาคารบี (อาคารรัฐสภา 3) ไปที่อาคารธนาครทหารไทย ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท และปรับปรุงสถานที่ดังกล่าว เพื่อให้เป็นที่ทำการของห้องสมุด โดยย้ายทุกแผนกของห้องสมุดมาไว้ด้วยกัน และเปิดให้บริการในเดือนมกราคม ปี 2542 ซึ่งบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานห้องสมุดและกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ จะมีที่ทำการที่บริเวณ ชั้น 2 ส่วนบริเวณ ชั้น 1 เป็นสถานที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท เพื่อการให้บริการยืม-คืน

ชั้น 1 อาคารบี (อาคารรัฐสภา 3)

ต่อมาพุทธศักราช 2561 วันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม 2561 มีการย้ายสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราว เพื่อรอการขนย้ายไปที่ทำการอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ถนนทหาร (เกียกกาย) ซึ่งที่ทำการชั่วคราวประกอบด้วยสถานที่ 3 แห่ง คือ อาคารทีปโก้ ถนนพระรามหก เขตพญาไท ชั้นที่ 16, 19, 20 อาคารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสุขโขทัย กรุงเทพฯ (อาคารดีพร้อม ที่ทำการพรรคชาติพัฒนา) และอาคารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ กรุงเทพฯ (อาคารกีฬาพลี ประดิพัทธ์)

สำหรับกลุ่มงานห้องสมุดและกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ได้ย้ายที่ทำการชั่วคราวไปที่อาคารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ โดยกลุ่มงานห้องสมุด จะมีที่ทำการ 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นที่ทำการของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ด้านงานเทคนิค ตั้งอยู่ในพื้นที่ทำการของสำนักวิชาการ บริเวณชั้น 2 อาคาร 2 ส่วนที่สอง เป็นพื้นที่ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ตั้งอยู่บริเวณ ชั้น 2 ห้องฝึกอบรม (อาคารเอทีเอ็ม) โดยมีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประจำอยู่เพื่อให้บริการ

ย้ายที่ทำการชั่วคราวไปที่อาคารกีฬาพลี ถนนประดิพัทธ์

และพุทธศักราช 2564 หอสมุดรัฐสภา ได้ย้ายที่ทำการมายังอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ถนนทหาร (เกียกกาย) เมื่อเดือนสิงหาคม 2564 และได้เปิดทำการอย่างเป็นทางการ ในวันจันทร์ที่ 18 ตุลาคม 2564 โดยที่ทำการจะอยู่ที่อาคารรัฐสภา โซน C (โซนกลาง) ในพื้นที่บริเวณ ชั้น 10 จะเป็นที่ทำการของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานห้องสมุดและกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนพื้นที่บริเวณ ชั้น 9 เป็นสถานที่จัดเก็บ และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ แก่สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมาธิการ บุคคลในวงงานรัฐสภา และประชาชนทั่วไป

ทั้งนี้ การเล่าเรื่องหอสมุดรัฐสภานั้น ได้เดินทางมาถึงตอนสุดท้ายแล้ว สำหรับท่านที่สนใจสามารถเข้าเยี่ยมชมและขอรับบริการของหอสมุดรัฐสภา ได้ที่ ชั้นที่ 9 โดยจะมีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่พร้อมให้บริการ และผ่านเว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา <https://library.parliament.go.th>

ย้ายที่ทำการชั่วคราวไปที่อาคารกีฬาพล ถนนประดิพัทธ์

บรรณานุกรม

- บรรณาธิการหนังสือรัฐสภาสาร. (สิงหาคม 2514). การสร้างอาคารของสำนักงานเลขาธิการ
รัฐสภา. รัฐสภาสาร, 19(9), 9-31.
- ภาณุมาศ วราหะไพฑูรย์. (มิถุนายน 2535). ประวัติความเป็นมาของสำนักงานเลขาธิการ
รัฐสภา. รัฐสภาสาร, 40(6), 61-98.
- อนุสรณ์นายประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์ ม.ว.ม., ป.ช., ท.จ. 10 มิถุนายน 2530. (2530).
กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- อาสา ททรัพย์อนันต์. (ธันวาคม 2497). นำชมรัฐสภาแห่งชาติ. รัฐสภาสาร, 3(2 ฉบับพิเศษ
10 ธันวาคม 2497), 122-147.

INSIDE หอสมุดรัฐสภา

ห้องสมุดมนุษยออนไลน์
บริการของหอสมุดรัฐสภา
ที่คุณอาจยังไม่รู้จัก

ปริญานุช คลอวุฒิวัฒน์
บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ

หอสมุดรัฐสภาได้เริ่มดำเนินการ “โครงการห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์” มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นแหล่งรวมความรู้จากบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่า อีกรูปแบบหนึ่งที่เผยแพร่ในลักษณะออนไลน์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงได้สะดวก ปราศจากข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ และความเสี่ยงจากการติดเชื้อโรคต่าง ๆ รวมถึงสามารถตอบสนองต่อพฤติกรรม การเข้าถึงสารสนเทศในสังคมของคนยุคใหม่ได้อย่างดี โดยเรียกผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นว่าเป็น “หนังสือมนุษย์” (Human Book) ซึ่งการให้ความรู้ในลักษณะนี้ถือเป็นวิทยาทาน หรือเป็นการสร้างกุศลอย่างหนึ่งสำหรับผู้เป็นหนังสือมนุษย์ เป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อ่าน อีกทั้งยังเป็นโครงการที่ไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดิน อันเป็นการสืบสานแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นศาสตร์พระราชชาติได้พระราชทานไว้ให้กับปวงชนชาวไทย

เบื้องต้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ขออธิบายความหมายของคำสำคัญในบทความนี้ก่อน ดังนี้ หนังสือมนุษย์/หนังสือมีชีวิต (Human book/Living book) หมายถึง การนำ บุคคล/มนุษย์ผู้มีความรู้ประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ มาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นได้รับรู้ในรูปแบบต่าง ๆ แทนหนังสือเล่ม เพื่อให้เกิดการสื่อสารสองทางระหว่างหนังสือผู้ถ่ายทอดและผู้อ่าน เป็นการลดอคติระหว่างกันและทำให้ไม่ตัดสินหนังสือจากปกเท่านั้น

ห้องสมุดมนุษย์ (Human library) หมายถึง “นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในการจัดห้องสมุด ซึ่งการจัดห้องสมุดมนุษย์นี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจในการพัฒนาและใช้เพื่อสร้างเสริมวัฒนธรรมและสังคมแห่งการเรียนรู้อีกช่องทางหนึ่งที่ใช้งบประมาณน้อยแต่มีคุณค่าสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการให้วิทยาทาน/ความรู้เป็นการสร้างกุศลสำหรับผู้เป็นหนังสือมีชีวิต (living books) และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อ่าน” บางท่านจึงเรียกห้องสมุดมนุษย์ว่าห้องสมุดมีชีวิต ทั้งนี้มีการดำเนินการได้หลายวิธี คือ

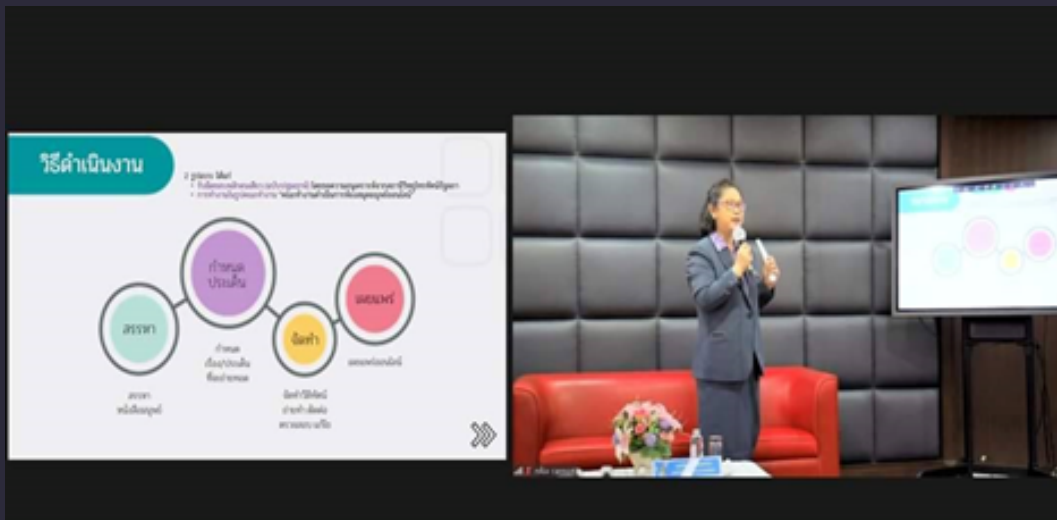
1. จัดให้มีการยืม-คืน เช่นเดียวกับหนังสือเล่มโดยจัดกลุ่มผู้ใช้บริการเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยนัดเวลาให้ตรงกัน
2. จัดให้หนังสือมนุษย์บรรยายให้ผู้ใช้บริการฟังเป็นกลุ่มใหญ่ โดยอาจจัดเป็นการบรรยาย หรือจัดทำเป็นวิดีโอทัศน์

ทั้งนี้ หอสมุดรัฐสภาได้เผยแพร่หนังสือมนุษย์ (Human book) ฉบับปฐมฤกษ์ เรื่อง “การกระจายโอกาสทางการศึกษา” โดยนายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภาในช่วงขณะนั้น) เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2564 (ได้มีการถอดบทสัมภาษณ์และจัดทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์) จากนั้นได้ดำเนินการเผยแพร่หนังสือมนุษย์ มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 46 เล่ม เผยแพร่ผ่านทางช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ โดยหนังสือมนุษย์ที่ผ่านมาเน้นความหลากหลายของเนื้อหา ทั้งที่เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา และองค์ความรู้ที่น่าสนใจด้านอื่น ๆ เช่น การเกษตร ศาสนา การศึกษา วัฒนธรรม การดูแลสุขภาพ และความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังได้ทำการสำรวจเพื่อการพัฒนาการดำเนินงาน “ห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์” ขึ้นในช่วงต้นปี 2568 ที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความพึงพอใจหนังสือมนุษย์ในระดับมาก รวมทั้งให้คำแนะนำและคำติชมที่ได้นำมาปรับปรุงการจัดทำหนังสือมนุษย์เล่มต่อมา เช่น การขยายการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น โดยได้ดำเนินการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านทางป้ายประกาศดิจิทัล (Digital signage) ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และนำเสนอผลการสำรวจดังกล่าวผ่านลิงก์ <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/survey/2025/NALT-survey-analysis-of-human-library-2025.pdf>

หอสมุดรัฐสภาได้แบ่งปันองค์ความรู้ในการดำเนินการห้องสมุดมนุษย์นี้แก่ผู้อื่น ๆ อยู่เสมอ ทั้งที่ผ่านการฝึกงานนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ และการบรรยายให้ความรู้กับองค์กรอื่น ได้แก่

1. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในหัวข้อ “เสวนามุมมองและประสบการณ์: การจัดทำหนังสือมนุษย์ (Human book)” เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2565 ซึ่งเป็นการบรรยายที่มีผู้ฟังทั้งในห้องประชุม และการถ่ายทอดออนไลน์ให้ผู้ฟังจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชชมงคลได้รับฟังไปพร้อมกันทั่วประเทศด้วย

ภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง หนังสือมนุษย์ ที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2565

2. ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในหัวข้อ “ห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์” ซึ่งมาศึกษาดูงานหอสมุดรัฐสภา เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2567

3. ชมรมห้องสมุดเฉพาะ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในหัวข้อ “หนังสือมนุษย์ แหล่งค้นคว้ามีชีวิต” วันพุธที่ 30 กรกฎาคม 2568 ซึ่งเป็นการบรรยายออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีบรรณารักษ์จากทั่วประเทศเข้ารับฟังการบรรยาย

อีกทั้งในปี 2568 นี้ การดำเนินการห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์ของหอสมุดรัฐสภา ยังได้รับรางวัลแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ระดับดีเด่น ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในหัวข้อ “หนังสือมนุษย์-องค์ความรู้จากคนสู่คนในสังคมแห่งการเรียนรู้” อีกด้วย

รวมทั้งได้ไปศึกษาดูงานการจัดทำห้องสมุดมนุษย์ของห้องสมุดอื่นเพิ่มเติม ทำให้เกิดแนวคิดสร้างความร่วมมือของกลุ่มบรรณารักษ์ผู้จัดทำหนังสือมนุษย์ เพื่อเป็นเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการทำงาน ประสบการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดทำหนังสือมนุษย์ร่วมกัน ที่จะทำให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต ซึ่งมีการประชุมหาแนวทางร่วมกันครั้งแรกผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันที่ 25 มิถุนายน 2568 เริ่มด้วย 4 หน่วยงาน ได้แก่ หอสมุดรัฐสภา หอสมุดแห่งชาติ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ หลังจากนั้นอาจมีความร่วมมือ

ในการเผยแพร่หนังสือมนุษยที่สมาชิกจัดทำวิจัยร่วมกัน หรือจัดเสวนาออนไลน์ร่วมกันเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ด้านนี้ เพื่อเป็นแบบอย่างอันดีสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไปในอนาคตโดยหอสมุดรัฐสภาได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้ดำเนินการโครงการ “ความร่วมมือของกลุ่มบรรณารักษ์จัดทำหนังสือมนุษย” ให้เริ่มในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 โดยจะจัดประชุมปีละ 2 ครั้ง ในปีแรกหอสมุดรัฐสภาจะเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม

ปัจจุบันมีหนังสือมนุษย ที่เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ รวม 46 เรื่อง (51 ตอน) สามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา

<https://library.parliament.go.th/th/media/human-library-online>

หนังสือมนุษย เล่มที่ 46

ธารน้ำใจจาก
เสียงเพลง...ครึ้นเครง
และไต้บุญ

เมรี่ พวงเงิน

ภาพประชาสัมพันธ์ หนังสือมนุษย เล่มที่ 46 (เล่มล่าสุด)

ในด้านการสร้างภาพลักษณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนมีการก่อตั้ง กลุ่มจิตอาสาห้องสมุดมนุษย เพื่อมาช่วยตัดต่อวีดิทัศน์และดำเนินการด้านอื่น ๆ ในการจัดทำหนังสือมนุษยอีกด้วย เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยจิตอาสาดังกล่าวมีทั้งระดับนักศึกษา และผู้สูงอายุ นับเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับประชาชนทุกกลุ่ม หากท่านใดสนใจขอเชิญมาเป็นจิตอาสาห้องสมุดมนุษยร่วมกัน โปรดติดต่อมาที่หอสมุดรัฐสภาได้ตลอดเวลา

INSIDE หอสมุดรัฐสภา

การใช้ AI

กับการดำเนินงานของรัฐสภา: กรณีศึกษารัฐสภาในต่างประเทศและ หอสมุดรัฐสภาไทย

สรุปจากการประชุม The IFLA Library and Research Services for Parliaments Section – IFLAPARL
ณ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย Nazarbayev เมืองอัสตานา ประเทศคาซัคสถาน
ระหว่างวันที่ 23-24 สิงหาคม 2568
หัวข้อ “การสร้างทักษะเพื่ออนาคต: บูรณาการปัญญาประดิษฐ์ในหอสมุดรัฐสภา”

นริศรา เพชรพนาภรณ์ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ
ณิชชา สอนดี บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ
เรียบเรียง

หอสมุดรัฐสภาได้เข้าร่วมการประชุม The IFLA Library and Research Services for Parliaments Section – IFLAPARL ณ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย Nazarbayev เมืองอัสตานา ประเทศคาซัคสถาน ระหว่างวันที่ 23-24 สิงหาคม 2568 ภายใต้หัวข้อ “การสร้างทักษะเพื่ออนาคต” โดยการประชุมเน้นให้ความสำคัญกับปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence - AI) ซึ่งเป็นตัวผลักดันขอบเขตการทำงานวิชาชีพของบรรณารักษ์ให้กว้างขวางมากขึ้น จากรายงานแนวโน้มของ IFLA 2024 ระบุว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กำลังเปลี่ยนแปลงสังคม ดังนั้น ทักษะที่จำเป็นในการทำงานในโลกปัจจุบันจึงต้องมีความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาวิชาชีพว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดทุกคนต้องรับผิดชอบในการเรียนรู้ เพื่อที่จะพัฒนาวิชาชีพของตนเอง และร่วมรับผิดชอบต่อองค์กร หน่วยงาน โรงเรียน มหาวิทยาลัย และสมาคมห้องสมุดด้วย มีความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องทักษะรวมถึงความสามารถที่จำเป็นต้องพัฒนา วิธีการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณที่สูงขึ้นหรือการเดินทางข้ามประเทศเท่านั้น แต่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเองได้ การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ การเฝ้าติดตามงาน (Job Shadowing) และการใช้แนวทาง “เรียน ทำ สอน” (Learn-Do-Teach) กล่าวคือ เริ่มจากการเรียนรู้ ลงมือทำ และนำความรู้ที่ได้นั้น สอนให้ผู้อื่นต่อไป

ในการประชุมเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2568 มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อวางรากฐานที่มั่นคงต่อการนำเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็วมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อรัฐสภาและสังคมประชาธิปไตยโดยรวม

สถานการณ์ปัจจุบันของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา อ้างอิงจาก World e-Parliament Report 2024 ผลการสำรวจ 86 ประเทศ พบว่าร้อยละ 86 ของรัฐสภามียุทธศาสตร์ดิจิทัลระยะยาว และร้อยละ 29 รายงานว่าเริ่มมีการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ รัฐสภายังให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยไซเบอร์และการใช้โซเชี่ยลมีเดีย ในฐานะเครื่องมือการสื่อสารหลัก ในส่วนของรายงานของรัฐสภาสหราชอาณาจักร (มีนาคม 2025) ระบุว่าร้อยละ 70 ของหน่วยงานภาครัฐอยู่ระหว่างการทดลองใช้หรือมีแผนจะใช้ปัญญาประดิษฐ์

นอกจากนี้ การประกาศใช้ EU Artificial Intelligence Act ในปี 2025 ถือเป็นก้าวสำคัญที่กำหนดกรอบทางกฎหมายร่วมกันสำหรับ 27 ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ซึ่งสะท้อนว่าการใช้ปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้เป็นเพียงการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้เท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับมิติทางกฎหมาย จริยธรรม และสิทธิมนุษยชนที่ซับซ้อน แม้ยังไม่มีข้อมูลสถิติที่แน่ชัดเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภาทั่วโลก เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ความแตกต่างในการนิยาม และข้อจำกัดของข้อมูล โครงการนำร่องที่ไม่ได้เปิดเผยความท้าทายนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา อาจต้องพึ่งพากรณีศึกษาและการแลกเปลี่ยนความรู้มากกว่าการอ้างอิงตัวเลขเชิงสถิติเท่านั้น

กรณีศึกษาการใช้ AI ในบริบทของรัฐสภา

สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union - IPU) ได้เผยแพร่กรณีศึกษาว่า 40 ตัวอย่างจากหลายประเทศ เช่น บารห์เรน บราซิล แคนาดา เอสโตเนีย และรัฐสภายุโรป กรณีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ามีการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในหลายมิติ ดังนี้

1. การแปลภาษาและการถอดความ เพื่อให้สมาชิกสภาและประชาชนเข้าถึงเนื้อหาภาษาต่างประเทศได้สะดวกและรวดเร็ว
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก สำหรับช่วยในการตัดสินใจเชิงนโยบาย
3. การมีส่วนร่วมของสาธารณะ เช่น แพลตฟอร์มที่ช่วยให้ประชาชนส่งความคิดเห็นได้ง่ายขึ้น
4. การรักษาความปลอดภัยไซเบอร์ เพื่อป้องกันภัยคุกคามที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ

กรณีของรัฐสภากรีก นอกจากจะใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับถอดความการประชุมและ Chatbot เพื่อการค้นคว้าข้อมูลแล้ว ยังได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ ร่วมกับกระทรวงดิจิทัลและหน่วยงานพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ ชื่อ Faros เพื่อจัดทำโมเดลภาษาสำหรับภาษากรีก โดยใช้ข้อมูลเชิงโครงสร้างจากรัฐสภาเอง ซึ่งการดำเนินงานนี้เน้นย้ำความสำคัญของคุณภาพข้อมูลที่จะช่วยทำให้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์มีความถูกต้องและสอดคล้องกับบริบททางภาษาและกฎหมาย ตัวอย่างจากรัฐสภาเอสโตเนียได้ริเริ่มใช้ปัญญาประดิษฐ์ ในการวิเคราะห์ข้อเสนอร่างกฎหมายจำนวนมาก เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่และสมาชิกรัฐสภาเข้าใจผลกระทบได้รวดเร็วขึ้น หรือในรัฐสภาบราซิลที่ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์เพื่อติดตามการอภิปรายและสร้างรายงานสรุปย่อได้ทันที

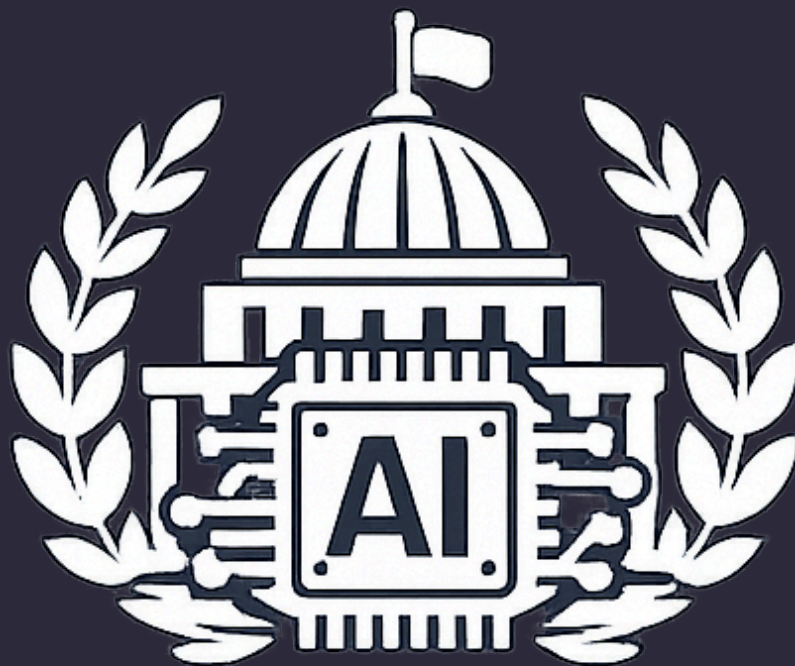
ทั้งหมดนี้สะท้อนว่าปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือทางเทคนิค แต่คือผู้ช่วยที่เพิ่มศักยภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางและคู่มือการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence - AI) สำหรับห้องสมุดรัฐสภา องค์การวิชาชีพระดับนานาชาติได้เผยแพร่แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบ โดย IFLA (พฤษภาคม 2025) เสนอว่าปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าพื้นฐานของห้องสมุด เช่น การเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียม โดยเน้นการใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเสริมประสิทธิภาพของการทำงาน ไม่ใช่การทดแทนบุคลากร Westminster Foundation for Democracy – WFD ได้จัดทำ “แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับรัฐสภา” (AI Guidelines for Parliaments) การสร้างขีดความสามารถของบุคลากร การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การกำหนดหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ (<https://www.wfd.org/ai-guidelines-parliaments>) ส่วนสหภาพรัฐสภาได้จัดทำ “แนวทางสำหรับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา” (Guidelines for AI in Parliaments) กรณีศึกษาและสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อสนับสนุนรัฐสภาให้บูรณาการปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบและไม่ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน (<https://www.ipu.org/resources/publications/reference/2024-12/guidelines-ai-in-parliaments>)

ประเด็นจริยธรรม ความโปร่งใส และความสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย หอสมุด
รัฐสภาของแต่ละประเทศทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลความรู้ โดยการใช้ปัญญาประดิษฐ์จะต้องช่วย
เสริมคุณภาพบริการ ไม่ใช่ลดทอนบทบาทของผู้เชี่ยวชาญสารสนเทศ การใช้ปัญญาประดิษฐ์
หากคำสั่งไม่ชัดเจน ผลลัพธ์ที่ได้ย่อมไม่ตรงตามที่คาดหวัง ดังนั้นนักวิชาชีพในรัฐสภา เช่น บรรณารักษ์
นักวิจัย และเจ้าหน้าที่นโยบาย ต้องเป็นผู้มีบทบาทในการตั้งคำถามที่ถูกต้อง เข้าใจบริบท
ทางกฎหมาย และตีความผลลัพธ์อย่างมีวิจารณญาณ

ดังนั้น การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภาจึงไม่ใช่เพียงการนำเครื่องมือใหม่มาใช้ แต่คือ
การกำหนดกลยุทธ์ที่มีวิสัยทัศน์ สร้างกรอบจริยธรรม ส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากร รวมถึง
วางระบบธรรมาภิบาลที่โปร่งใส เพื่อให้ปัญญาประดิษฐ์สนับสนุนบทบาทของรัฐสภาในการเป็นสถาบัน
หลักของประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง และเมื่อมองไปข้างหน้า รัฐสภาแต่ละประเทศจำเป็นต้อง
พัฒนากรอบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง การเรียนรู้
จากกรณีศึกษานานาชาติเป็นเพียงจุดเริ่มต้น แต่การปรับใช้ให้เข้ากับความต้องการของประชาชน
และหลักการประชาธิปไตยคือหัวใจสำคัญของความสำเร็จ การประชุมครั้งนี้ จึงไม่เพียงสร้าง
ความเข้าใจในเชิงเทคนิค แต่ยังช่วยกระตุ้นให้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการกำหนดอนาคต
ของปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา

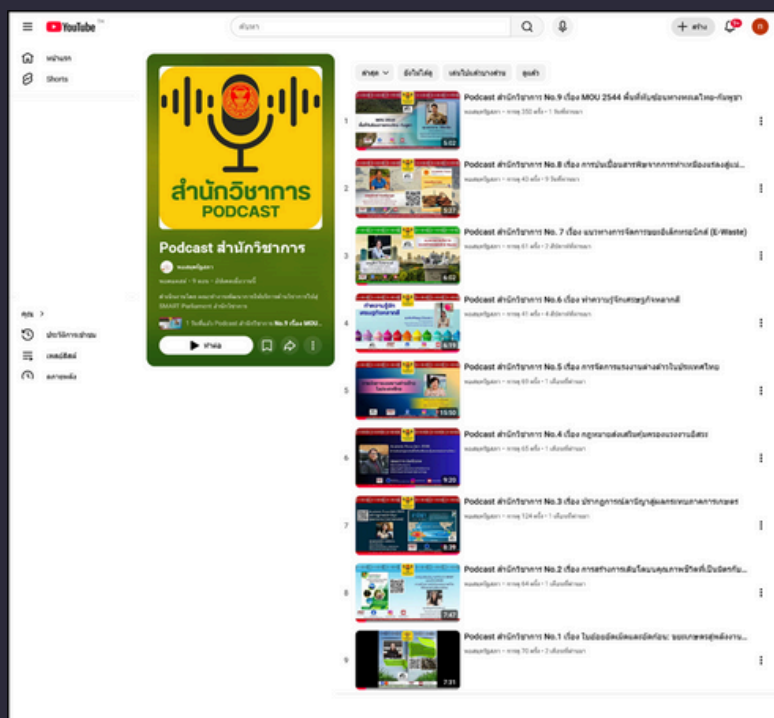
หอสมุดรัฐสภาไทยกับบทบาทในการศึกษา เรียนรู้ และนำปัญญาประดิษฐ์มาเป็นเครื่องมือในการทำงาน

การเข้าร่วมประชุม IFLAPARL เป็นส่วนสำคัญในการช่วยเสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะให้บรรณารักษ์หอสมุดรัฐสภาไทย ได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับบรรณารักษ์และห้องสมุดรัฐสภาระหว่างประเทศ ซึ่งมีภารกิจหน้าที่หลัก ในการนำความรู้และทรัพยากรสารสนเทศไปสู่ผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะปัจจุบันมีช่องทางและรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย ห้องสมุดต้องใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานและเข้าถึงผู้ใช้บริการ หอสมุดรัฐสภาได้ตระหนักถึงความสำคัญ โดยได้ริเริ่มศึกษาอย่างจริงจังภายหลังจากได้รับองค์ความรู้จากแนวโน้มของห้องสมุด (Trend Report) ในการประชุม IFLA ปี 2567 ณ เครือรัฐออสเตรเลีย และในปี 2568 เริ่มเรียนรู้ทั้งจากผู้เชี่ยวชาญ การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ และการใช้แนวทาง “เรียน ทำ สอน” (Learn-Do-Teach) ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) จากสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา รวมถึงเข้ารับการอบรมซึ่งจัดโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยได้ริเริ่มนำ Generative AI มาใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การใช้ Generative AI จัดทำ Podcast แนะนำหนังสือใหม่และหนังสือที่น่าสนใจของหอสมุดรัฐสภา ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2568 ภายใต้โครงการอาสาสมัครหอสมุดรัฐสภา “กิจกรรมการใช้ Generative AI ในการสร้างงาน Podcast แนะนำหนังสือ” โดยรับอาสาสมัครที่สนใจเข้ามา อบรมเชิงปฏิบัติการ เรียนรู้การใช้ Generative AI ประกอบไปด้วย ChatGPT, Gemini และ ThinkerFriend ในการสร้างบทความ Podcast แนะนำหนังสือ ใช้ Google AI Studio ในการทำสื่อเสียง และ Canva ในการทำหน้าปกและวิดีโอ ผลงานของอาสาสมัครได้รับการตรวจสอบและเผยแพร่ผ่านช่องทางเว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา, เว็บไซต์คลังสารสนเทศรัฐสภา, Facebook หอสมุดรัฐสภา, YouTube หอสมุดรัฐสภา, LineOA @NaltConect และTikTok: NALTBooktok นอกจากนี้ ยังได้ถ่ายทอดองค์ความรู้นี้ให้แก่ข้าราชการจากสำนักกฎหมายและสำนักอื่น ๆ ที่สนใจมาเรียนรู้ร่วมกัน โดยอาสาสมัครที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่เพียงได้ช่วยงานจิตอาสายังได้มีโอกาสเข้ามาเรียนรู้วิธีการทำงานโดยใช้ AI ซึ่งสามารถนำไปใช้ต่อยอดในการเรียนหรือการทำงานของตนเองได้ในอนาคต

2. การใช้ Generative AI จัดทำ Podcast ผลงานวิชาการและงานวิจัยของรัฐสภา ในรูปแบบเสียง เพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น ให้สามารถเข้าถึง ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนได้มากขึ้น สำหรับ Generative AI ที่ใช้ในการสรุปสาระสำคัญ และจัดทำสื่อเสียง บทพูดที่สามารถถ่ายทอดเป็น เนื้อหาที่เข้าใจได้ง่าย และการนำเสนอ ได้แก่ NotbookLM, ThinkerFriends, Google AI Studio และ Canva ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2568 โดยเผยแพร่ผ่านช่องทาง เว็บไซต์ คลังสารสนเทศรัฐสภา, Facebook สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, YouTube หอสมุดรัฐสภา และ LineOA @NaltConect

ทำความรู้จัก เศรษฐกิจหลากหลาย

สำนักวิชาการ PODCAST

คุณพิมพ์ปรัชญา บ้องเสนาะ
 วิทยากรชำนาญการ
 กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ
 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

NotebookLM PRT PARLIAMENTARY Republic of Thailand สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร prtparliament หอสมุดรัฐสภา

คณะทำงานพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการไปสู่ SMART Parliament สำนักวิชาการ

3. การใช้ Generative AI มาเป็นผู้ช่วยในการแปลภาษา การถอดความ สรุปความ ทั้งจาก คลิปเสียง วิดีโอ และไฟล์เอกสาร ตลอดจนการคิดคำเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ให้น่าสนใจมากขึ้น

4. การเสริมองค์ความรู้ด้าน AI ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการและการวิจัย ภายใต้ “โครงการ ขับเคลื่อน การให้บริการด้านวิชาการ ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่สู่การเป็น SMART Parliament” กิจกรรมที่ 1 การบรรยายและการสัมมนา เรื่อง “การพัฒนางานบริการด้านวิชาการไปสู่ SMART Parliament” และ กิจกรรมที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การใช้เครื่องมือออกแบบกราฟิกออนไลน์ Canva” เน้นการฝึกปฏิบัติจริงในการใช้ Generative AI ที่เหมาะสมกับการทำงาน ด้านวิชาการ วิจัย และการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ

โครงการ “ขับเคลื่อนการให้บริการด้านวิชาการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่สู่การเป็น SMART Parliament”

กิจกรรมที่ 1 การบรรยายและสัมมนา
 เรื่อง การพัฒนางานบริการด้านวิชาการไปสู่ SMART Parliament

จัดโดย
 คณะทำงานพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการไปสู่ SMART Parliament สำนักวิชาการ

วันพฤหัสบดีที่ 27 พฤศจิกายน 2568
 เวลา 08.30-16.30 นาฬิกา
 ณ ห้องประชุม/สัมมนา 607 ชั้น 6 อาคารรัฐสภา

โครงการ "ขับเคลื่อนการให้บริการด้านวิชาการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่สู่การเป็น SMART Parliament"

กิจกรรมที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การใช้เครื่องมือออกแบบกราฟิกออนไลน์ Canva
รุ่นที่ 1 วันศุกร์ที่ 28 พฤศจิกายน 2568
เวลา 08.30-16.30 นาฬิกา
ณ ห้องอบรมคอมพิวเตอร์ 1 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา

จัดโดย
คณะกรรมการพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการไปสู่ SMART Parliament สำนักวิชาการ

5. หอสมุดรัฐสภาได้ริเริ่มใช้ AI มาจัดทำองค์ความรู้ในรูปแบบวิดีโอ เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้สนใจ เช่น วิดีโอเรื่อง การใช้ Generative AI ในการสร้างงาน Podcast ฉบับหอสมุดรัฐสภา เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยได้มองเห็นบทบาทใหม่ของหอสมุดรัฐสภาที่ต้องเป็นผู้ให้ความรู้ในการใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมด้วย

เคล็ดลับ (ใหม่) ฉบับหอสมุดรัฐสภา : สร้างพอดแคสต์ด้วย AI

Scan เพื่อชมวิดีโอ

ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา หอสมุดรัฐสภาให้ความสำคัญและริเริ่มนำเทคโนโลยี AI มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานในทุกมิติ พร้อมทั้งส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีศักยภาพและสมรรถนะในการปฏิบัติงานเพิ่มสูงขึ้น อันจะนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการสนับสนุนงานด้านวิชาการแก่สมาชิกรัฐสภา ให้มีความรวดเร็ว ทันสมัย พัฒนาสื่อมัลติมีเดียที่มีความน่าสนใจ และมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เกิดความเชี่ยวชาญจนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้ เรียกว่าแนวทาง “เรียน ทำ สอน” (Learn-Do-Teach) ซึ่งเป็นไปตามแนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน

UPCOMING EVENTS!

- เกมลับสมอง ประลองปัญญา ทำให้ตอบ
- โครงการอาสาสมัครหอสมุดรัฐสภา
- PODCAST ผลงานวิชาการและงานวิจัย

ณิชชา สอนดี

บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ

1. เกมลับสมอง ประลองปัญญา ทำให้ตอบ ติดตามโพสต์คำถามลับสมอง ประลองปัญญา ทำให้ตอบ ร่วมเล่นเกมและลุ้นเป็นผู้โชคดีรับรางวัลจากหอสมุดรัฐสภา (รางวัลเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม) แจกจริงทุกสัปดาห์เพียงติดตามทาง เว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา, Facebook หอสมุดรัฐสภา, LineOA: @NALTConnect และTikTok: NALTbooktok ติดตามโพสต์เกมลับสมองเปลี่ยนคำถามทุกวันจันทร์ เวลา 08.30 นาฬิกา จักรางวัลทุกวันศุกร์ เวลา 13.00 นาฬิกา

ลับสมอง ประลองปัญญา ทำให้ตอบ

ตอบดีมีคาเฟ่

ลุ้นรางวัลอีกเพียบ ๆ ที่ Cafe ริมแม่น้ำเจ้าพระยา @ รัฐสภา ทุกวันศุกร์! จำนวน 2 รางวัล

ติดตามโพสต์คำถามทุกวันจันทร์ 08.30 น. จักรางวัลทุกวันศุกร์ 13.00 น.
ทาง Facebook | เว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา | LineOA: @NALTConnect

ส่งคำตอบมาที่
Facebook หอสมุดรัฐสภา

2. โครงการอาสาสมัครหอสมุดรัฐสภา เปิดรับอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม “การใช้ Generative AI ในการสร้างงาน Podcast แนะนำหนังสือของหอสมุดรัฐสภา” ณ อาคารรัฐสภา หอสมุดรัฐสภาจะมีกิจกรรมอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่สนใจสามารถติดตามประกาศและลงทะเบียนสมัครได้ทางเว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา, Facebook หอสมุดรัฐสภา, LineOA: @NALTConnect และTikTok: NALTbooktok โดยจะเริ่มเปิดรับสมัครอาสาสมัครรอบใหม่ในเดือนมกราคม 2569 และทำงานเดือนมีนาคม 2569

โครงการอาสาสมัครหอสมุดรัฐสภา

สร้างงาน Podcast ด้วย AI

นางสาวณิชา สอนดี
บรรณาธิการเชี่ยวชาญ

นางสาวนภร คำใส
เจ้าหน้าที่งานธุรการปฏิบัติงาน

นางสาวกัญญา อิมสาย
เจ้าหน้าที่งานธุรการปฏิบัติงาน

3. Podcast ผลงานวิชาการและงานวิจัยของรัฐสภาในรูปแบบเสียง สามารถติดตามรับฟังงานวิชาการและงานวิจัยของรัฐสภาในรูปแบบเสียงได้แล้ว โดยเข้าไปเว็บไซต์หอสมุดรัฐสภาแล้วคลิกรับฟังความรู้วิชาการในเรื่องที่สนใจได้ทันที

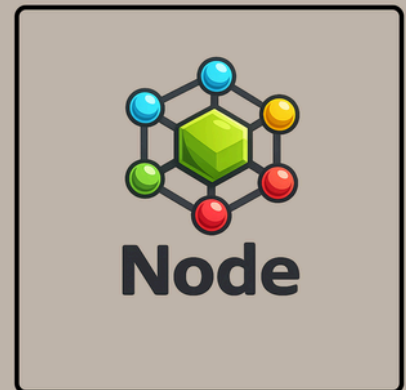
<https://prt.parliament.go.th/collections/2e5d066f-713c-4349-811f-7e96077a1840>

หอสมุดรัฐสภาพาเพลิน

ทายศัพท์สภา

5 พยางค์

ท่านที่หาคำตอบได้เร็วที่สุด ส่งมารับรางวัลเสื้อหอสมุดรัฐสภา
จำนวน 5 รางวัล ส่งคำตอบได้ทุกช่องทางติดต่อของหอสมุดรัฐสภา
(ให้รางวัลตามลำดับเวลาที่ส่ง)

วันนี้ในอดีต

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับรัฐสภา

ให้ความรู้ในอดีตเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง กฎหมาย
รัฐสภาหรือเรื่องที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนที่ออกวารสาร
โดยนำข้อมูลจากรายงานการประชุมสภาหรือรัฐสภาสารหรืออื่น ๆ

บัณฑิต อุทาวงค์
บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ

พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับรัฐสภาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

1. ทรงเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (วันที่ 22 ตุลาคม ถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2499) สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี (พระอิสริยยศในขณะนั้น) ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) มีพระราชประสงค์จะทรงผนวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ตามโบราณราชประเพณี จึงไม่สามารถปฏิบัติพระราชกรณียกิจในฐานะพระมหากษัตริย์ได้ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 17 ว่า “ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง จะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ จะได้ทรงแต่งตั้งผู้ใดคนหนึ่งด้วยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริเห็นว่าเคยมีแบบอย่างที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งสมเด็จพระอัครมเหสี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เมื่อคราวที่เสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ และโดยที่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ในขณะนั้นมีพระชนมายุอันสมควรและทรงดำรงตำแหน่งสภานายิกา สภากาชาดไทย ซึ่งแสดงถึงพระปรีชาในอันที่จะรับพระราชกรณียกิจในคราวนี้ได้ จึงมีพระราชประสงค์ที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17/2499 (สามัญ) ชุดที่ 1 วันอังคารที่ 18 กันยายน 2499 ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นการประชุมลับเพื่อพิจารณาญัตติ เรื่องขอให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบโดยพร้อมเพรียงกันในการแต่งตั้ง สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระหว่างที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวช

หลังจากได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระหว่างที่ทรงผนวช อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 โดยมีพลเอก พระประจันปัจจนึก (พุก มหาดีลัก) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

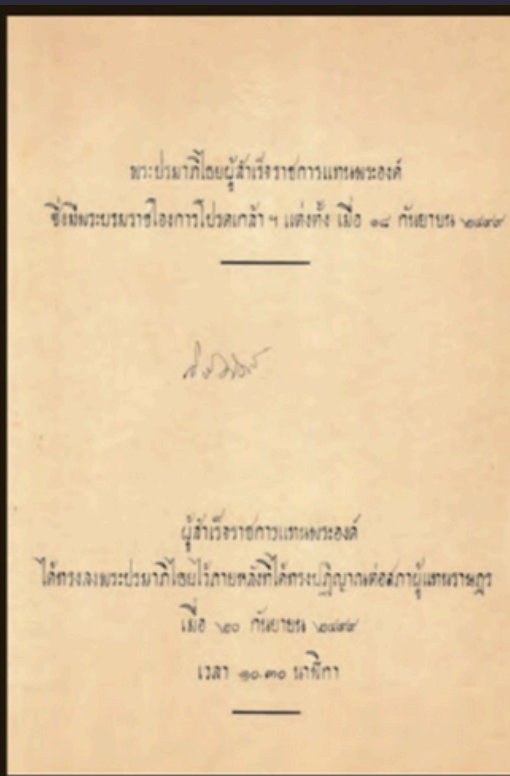
ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 18/2499 (สามัญ) ชุดที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 20 กันยายน 2499 ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชพิธีปฏิญาณตน ตามมาตรา 20 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 ซึ่งบัญญัติว่า “ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามความในมาตรา 17 หรือมาตรา 18 ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วยถ้อยคำว่าจะซื่อสัตย์สุจริตและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ทรงมีพระราชดำรัสปฏิญาณพระองค์ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 18/2499 (สามัญ) ชุดที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 20 กันยายน 2499 ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

จากนั้นประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้อ่านประกาศแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามกระแสพระบรมราชโองการและเลขาคติการสภาผู้แทนราษฎร ทูลเกล้าฯ ถวายคำปฏิญาณ แต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี จากนั้นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ทรงมีพระราชดำรัสปฏิญาณพระองค์ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ก่อนที่จะทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ดังนี้

“ข้าพเจ้า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ขอปฏิญาณในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ว่า จะซื่อสัตย์สุจริตและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศ และประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ” ที่ประชุมได้ยื่นขึ้นรับทราบการปฏิญาณพระองค์

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ทรงลงพระปรมาภิไธย ในสมุดที่เลขาคติการสภาผู้แทนราษฎร ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 18/2499 (สามัญ) ชุดที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 20 กันยายน 2499 ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ทรงลงพระปรมาภิไธยในสมุดที่เลขาคติการสภาผู้แทนราษฎรได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมถวาย ความเคารพ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่หนึ่ง ลงจากบัลลังก์ ส่งเสด็จพระราชดำเนินกลับ

2. พระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาที่ทรงลงพระปรมาภิไธย ในฐานะที่ทรงเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

เมื่อครั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในขณะที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงผนวชระหว่างวันที่ 22 ตุลาคม ถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2499 เป็นเวลา 15 วัน พระองค์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในกฎหมาย จำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. 2499
2. พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499
3. พระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 พ.ศ. 2499
4. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง พุทธศักราช 2479 ในเขตเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2499
5. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติสงเคราะห์อาชีพแก่คนไทย พ.ศ. 2499 บังคับในท้องที่จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พ.ศ. 2499

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ด้วยพระปรีชาสามารถและสนองพระราชประสงค์เป็นที่เรียบร้อย ในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงผนวช เช่น พระองค์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในกฎหมาย จำนวน 5 ฉบับ และทรงปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานในการประชุมคณะองคมนตรี ณ พระที่นั่งราชกรัณยสภา เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2499

เพื่อเป็นการเชิดชูพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระอภิไธยเป็น "สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ" ประกาศ ณ วันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2499

คำว่า "พระบรมราชินีนาถ" มีความหมายว่า "พระบรมราชินี ผู้เป็นที่พึ่งของประชาชน" และทรงเป็นพระบรมราชินีนาถพระองค์แรกในระบอบประชาธิปไตย

นอกจากนี้ การปฏิบัติพระราชกรณียกิจในฐานะ "ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์" นี้เองที่เป็นเหตุการณ์สำคัญ ที่นำไปสู่การเฉลิมพระอภิไธยสูงสุดเป็น "พระบรมราชินีนาถ"

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึกเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 70 ปี และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาส พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 12 สิงหาคม 2559 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). 7 รอบ พระชนมพรรษา พระบรมราชินีนาถ คู่พระบารมี. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. (2517). รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (2475-2517). กรุงเทพฯ: ช.ชุมนุมช่าง.
- “ประกาศ แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” (25 กันยายน 2499). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 73 ตอนที่ 76 ก หน้า 1035.
- “ประกาศ เฉลิมพระอภิไธย สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี” (11 ธันวาคม 2499). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 73 ตอนที่ 103 ก หน้า 1640.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2547). เอกสารประกอบนิทรรศการรัฐสภาไทยเกิดพระเกียรติ 72 พรรษา มหาราชินี เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 12 สิงหาคม 2547. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์ .
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495” (8 มีนาคม 2495). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 69 ตอนที่ 15 หน้า 1-40.
- รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ชุดที่ 1 ครั้งที่ 17 (สมัยสามัญ). (18 กันยายน 2499). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กองการพิมพ์.
- รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ชุดที่ 1 ครั้งที่ 18 (สมัยสามัญ). (20 กันยายน 2499). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กองการพิมพ์.

ปกิณกะกฎหมายสภา

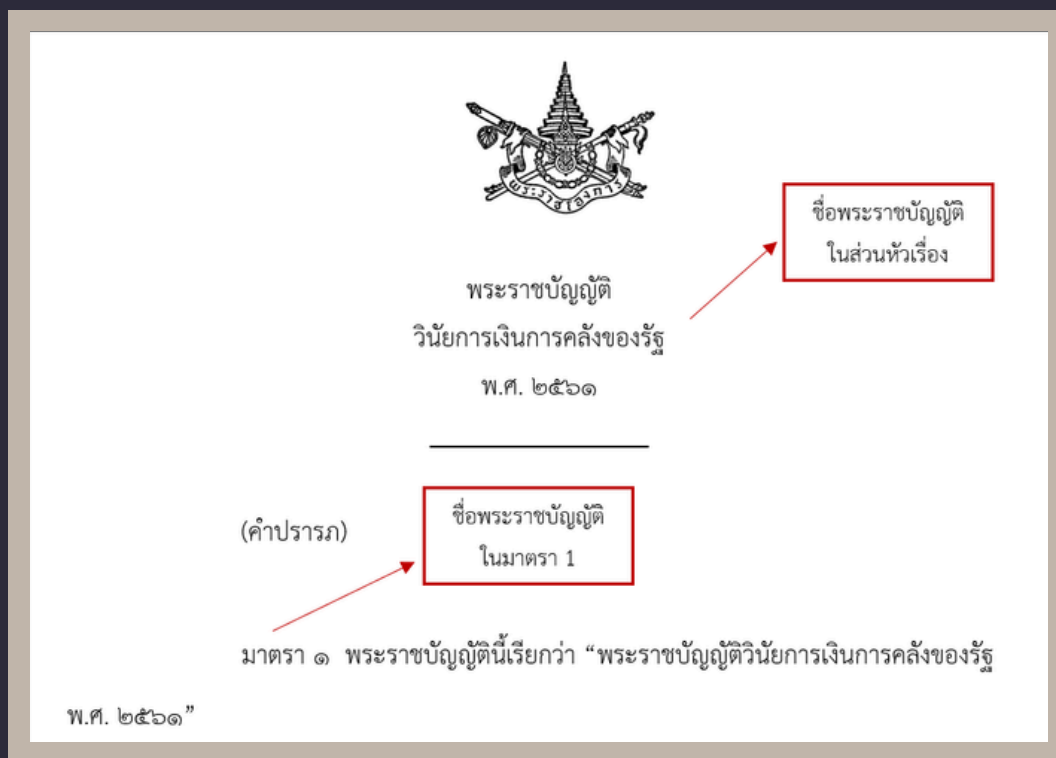
ชื่อร่างกฎหมายนั้นสำคัญไฉน

คอลัมน์นี้มุ่งนำเสนอเกร็ดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภาและเกร็ดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป โดยนักกฎหมายนิติบัญญัติ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางสาวจิรรัตน์ จันทรัตน์

นักกฎหมายนิติบัญญัติ ชั้นที่ 2/นิติกรชำนาญการพิเศษ

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่านคะ ปกติกะกฎหมายสภาในฉบับนี้ผู้เขียนขอนำเสนอหัวข้อ “ชื่อร่างกฎหมายนั้นสำคัญไฉน” ต่อจากเดิมที่ผู้เขียนใช้หัวข้อว่า “หลักการและและเหตุผลในร่างกฎหมายนั้นสำคัญไฉน” ในการพิจารณาร่างกฎหมาย ระดับพระราชบัญญัตินั้นเอกสารที่ปรากฏ ต่อจาก “บันทึกหลักการและและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ” คือ ตัวร่างพระราชบัญญัติที่เสนอให้สภาพิจารณา โดยความที่ปรากฏเป็นลำดับต้น ๆ ของร่างพระราชบัญญัติ คือ “ชื่อร่างพระราชบัญญัติ” ซึ่งการอธิบายในหัวข้อนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายและเพื่อความสอดคล้องในเนื้อหาจะใช้คำว่า “ชื่อพระราชบัญญัติ” เป็นหลัก และก่อนที่จะกล่าวถึงความสำคัญของชื่อกฎหมายผู้เขียนขอนำเสนอตำแหน่งของชื่อกฎหมายเสียก่อน โดยในช่วงนี้ มีการยุบสภา การค้นหาตัวอย่างจากระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อค้นหาร่างกฎหมายนั้นค่อนข้างลำบาก จึงขอให้ท่านผู้อ่านลองใช้ Google ค้นหาคำว่า “พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ” ซึ่งจะปรากฏชื่อของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนั้นที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาอยู่ใน 2 แห่ง คือ ในส่วนหัวเรื่อง และในมาตรา 1 ตัวอย่างเป็นดังนี้

การกำหนดชื่อร่างพระราชบัญญัติหรือชื่อพระราชบัญญัติทั้ง 2 แห่งมีความมุ่งหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ชื่อพระราชบัญญัติในส่วนหัวเรื่อง มีไว้เพื่อให้ผู้อ่านกฎหมายเพียงแค่หัวเรื่องก็สามารถเข้าใจหรือทราบได้ทันทีว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องใดและมีขอบเขตในการบังคับใช้เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการนำมาปรับใช้กับปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาในเรื่องใด มิฉะนั้นแล้วผู้ใช้กฎหมาย

ต้องใช้เวลาในการอ่านกฎหมายนั้นทั้งฉบับ ทำให้เกิดความล่าช้าได้ ส่วนชื่อร่างพระราชบัญญัติในมาตรา 1 มีไว้เพื่อกำหนดชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้เรียกและอ้างอิงถึงพระราชบัญญัตินั้น ให้เป็นอย่างเดียวกัน จึงต้องเป็นชื่อเดียวกันและเขียนอย่างเดียวกันกับชื่อพระราชบัญญัติในส่วนหัวเรื่อง เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมาย เกิดความสับสนในการตรวจสอบและอ้างอิง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2563, น. 29) จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การกำหนดชื่อในส่วนหัวเรื่องมีไว้ให้ผู้ใช้กฎหมายสามารถทราบขอบเขตของกฎหมายฉบับนั้นได้ทันทีในเบื้องต้นโดยไม่ต้องอ่านกฎหมายทั้งฉบับ และการกำหนดชื่อในมาตรา 1 เป็นรูปแบบของกฎหมายที่ต้องกำหนดชื่อให้สอดคล้องกับชื่อในส่วนหัวเรื่องเพื่อมิให้ผู้ใช้กฎหมายเกิดความสับสน ดังนั้น ชื่อพระราชบัญญัติในทั้ง 2 แห่ง จึงต้องมีการกำหนดเหมือนกันทุกประการ

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า มีกรณีการกำหนดชื่อพระราชบัญญัติบางฉบับที่ไม่สามารถทำให้ผู้ใช้กฎหมายสามารถเข้าใจหรือทราบได้ในทันทีว่ากฎหมายมีขอบเขตเพียงใด อาทิ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 โดยเมื่ออ่านเพียงชื่อกฎหมายคำว่า “น่านน้ำไทย” ย่อมมีนัยหมายถึง บรรดาน่านน้ำที่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทย ซึ่งพื้นที่ทางทะเลที่ประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตย ได้แก่ น่านน้ำภายในและทะเลอาณาเขต แต่เมื่อพิจารณาจากนิยามของกฎหมายฉบับดังกล่าวที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 15 พ.ศ. 2540 คำว่า “น่านน้ำไทย” ได้กำหนดให้บางมาตรา หมายความว่ารวมถึงน่านน้ำที่อยู่ในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทยและมีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 18 พ.ศ. 2566 ได้กำหนดให้คำว่า “ทะเล” ให้ความหมายถึงเขตเศรษฐกิจจำเพาะตามประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทย โดยที่ “เขตต่อเนื่อง” เป็นพื้นที่ทางทะเลที่ประเทศไทยมีเพียงสิทธิบางประการ และ “เขตเศรษฐกิจจำเพาะ” เป็นพื้นที่ทางทะเลที่ประเทศไทยมีเพียงสิทธิอธิปไตย ไม่ได้มีอำนาจอธิปไตยตามนัยของพื้นที่ทางทะเลที่เป็นน่านน้ำไทยแต่อย่างใด เป็นต้น ดังนั้น การพิจารณาเพียงชื่อพระราชบัญญัติ เพื่อทำให้เข้าใจหรือทราบได้ทันทีว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องใดและมีขอบเขตในการบังคับใช้เพียงใดสำหรับในบางกรณีอาจไม่เพียงพอ โดยที่ผู้ใช้กฎหมายต้องพิจารณาเนื้อหาสาระของกฎหมายฉบับเดิมและฉบับแก้ไขเพิ่มเติมมาพิจารณาประกอบกันด้วย

โดยเมื่อได้ทราบถึงตำแหน่งและความมุ่งหมาย รวมถึงข้อสังเกตของชื่อพระราชบัญญัติแล้ว เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญ ย่อมเห็นได้ว่าชื่อพระราชบัญญัติ มิได้เป็นเพียงถ้อยคำที่ใช้เรียกกฎหมายเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในบริบทต่าง ๆ สามารถพิจารณาได้ เป็นดังนี้

1. บังคับถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ชื่อกฎหมายระดับพระราชบัญญัติบางฉบับสามารถสะท้อนถึงเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์หลักของกฎหมาย โดยช่วยให้ผู้บังคับใช้กฎหมายเข้าใจ “ขอบเขต” และ “ทิศทาง” ของการบัญญัติกฎหมายนั้นได้ ซึ่งศาลและหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอาจพิจารณาจากชื่อของพระราชบัญญัติเพื่อประกอบการใช้และตีความ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่บังคับถึงวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและการรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่บังคับถึงวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภค ฉะนั้น การใช้และตีความกฎหมายย่อมต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายนั้น

2. กำหนดขอบเขตของการบังคับใช้ ชื่อกฎหมายระดับพระราชบัญญัติบางฉบับสามารถสะท้อนถึงขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมายฉบับนั้นได้ โดยมีผลไม่ให้ผู้บังคับใช้กฎหมายมีการใช้หรือตีความที่เกินกว่าเจตนาที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึงยังเป็นกรอบทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายซึ่งได้รับผลจากกฎหมายสามารถเข้าใจได้ตรงกัน เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 คำว่า “วิธีพิจารณา” ย่อมมีนัยหมายถึง กฎหมายวิธีสบัญญัติ (Procedural Law) ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับวิธีการหรือกระบวนการในการบังคับใช้สิทธิและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายสารบัญญัติ (Substantive Law)[1] โดยเป็นการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้ตามประเภทของกฎหมาย และคำว่า “คดีปกครอง” เป็นการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้ที่จำกัดตามประเภทคดีและเขตอำนาจศาล โดยกฎหมายนี้จะครอบคลุมเฉพาะคดีปกครองและไม่ครอบคลุมถึงคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีรัฐธรรมนูญ และมีนัยที่บ่งบอกถึงเขตอำนาจศาลต้องเป็นศาลปกครอง และไม่ครอบคลุมถึงเขตอำนาจของศาลยุติธรรมหรือศาลรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คำว่า “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” เป็นการจำกัดขอบเขตของข้อมูลซึ่งเป็นวัตถุ (object) ในการบังคับใช้เฉพาะข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของรัฐ ไม่รวมถึงข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของเอกชน แม้ข้อมูลนั้นจะเป็นประโยชน์สาธารณะก็ตาม เป็นต้น

[1] กฎหมายสารบัญญัติ (Substantive Law) เป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลทั้งทางอาญาและทางแพ่ง รวมถึงการกระทำที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิด

3. สะท้อนสถานะและลำดับศักดิ์ของกฎหมาย ชื่อกฎหมายที่ปรากฏเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะในส่วนหัวเรื่อง ซึ่งผู้อ่านจะสามารถเห็นได้ในระดับสายตา นั้นย่อมสามารถสะท้อนถึงฐานะและลำดับศักดิ์ของกฎหมายได้เป็นอย่างดี เช่น พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 คำว่า “พระราชบัญญัติ” ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ผู้เขียนใช้เป็นหลักในการอธิบายนั้นคำดังกล่าวย่อมบ่งบอกถึงกฎหมายที่ตราโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายแม่บท (Parent Law) และมีลำดับศักดิ์ที่สูงกว่ากฎหมายลำดับรอง (Subordinate Law) หรือ พระราชกำหนดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับภาษีอากร พ.ศ. 2566 คำว่า “พระราชกำหนด” ย่อมบ่งบอกถึงกฎหมายที่ตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีที่เห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ โดยมีสถานะและลำดับศักดิ์ของกฎหมาย ในการบังคับใช้เหมือนกับกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ หรือระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา พ.ศ. 2568 คำว่า “ระเบียบรัฐสภา” ย่อมบ่งบอกถึงสถานะของกฎหมายลำดับรองของรัฐสภา และมีลำดับศักดิ์ต่ำกว่ากฎหมายแม่บทที่ให้อำนาจในการตราระเบียบนั้นคือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2554 นั้นเอง

4. มีผลต่อการอ้างอิงและการใช้กฎหมาย ชื่อกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเป็นแหล่งสำคัญของการอ้างอิงและใช้กฎหมาย ทั้งในคำพิพากษา งานวิชาการ และงานนิติบัญญัติ และการร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม เช่น การมีคำพิพากษาของศาลนั้นการอ้างบทบัญญัติหรือข้อบทของกฎหมายใดในคำพิพากษา ย่อมต้องมีการอ้างถึงชื่อของพระราชบัญญัติ ประกอบกับบทบัญญัติหรือข้อบทเสมอ เพื่อให้ผู้อ่านคำพิพากษาของศาลทราบว่า ใช้กฎหมายฉบับใดมาปรับกับข้อเท็จจริงซึ่งงานวิชาการและงานนิติบัญญัติก็ย่อมมีลักษณะเช่นเดียวกัน โดยหากพิจารณาในส่วนของการร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม เช่น พระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2568 หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้ต้องมีการอ้างอิงและใช้ชื่อตามกฎหมายฉบับเดิม โดยชื่อว่า ร่างพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นต้น

5. เป็นเครื่องมือเชิงนโยบายของรัฐและพรรคการเมือง ชื่อกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ มักถูกออกแบบให้สะท้อนภาพลักษณ์เชิงนโยบายของรัฐและพรรคการเมือง ที่มีการเสนอกฎหมายนั้น ซึ่งหากเป็นพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 133 (1) เช่น พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 คำว่า “จัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย” นับเป็นชื่อกฎหมายที่เป็นเครื่องมือเชิงนโยบายของรัฐบาล ในขณะที่ ที่ต้องการออกกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 ที่บัญญัติหลักเกณฑ์ให้ก่อนการตรากฎหมายต้องมีการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และหลังจากมีการบังคับใช้กฎหมายแล้วต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ประกอบกับมาตรา 258 ค. ด้านกฎหมายที่บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิรูปกฎหมายเอาไว้ หรือร่างพระราชบัญญัติศูนย์กลางประกอบธุรกิจทางการเงิน พ.ศ. คำว่า “ศูนย์กลางประกอบธุรกิจทางการเงิน” นับเป็นชื่อกฎหมายที่เป็นเครื่องมือเชิงนโยบายของรัฐบาล ในขณะที่ที่ต้องการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการประกอบธุรกิจทางการเงิน (Financial Hub) โดยให้มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมและให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามประเภทธุรกิจที่กำหนด เป็นต้น

นอกจากนี้หากเป็นพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 133 (2) เช่น ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. (นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ซึ่งชื่อกฎหมายเกี่ยวข้องกับการ “ส่งเสริม” และ “คุ้มครอง” กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองสามารถสะท้อนถึงเครื่องมือเชิงนโยบายของพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ชื่อร่างกฎหมายหรือชื่อกฎหมายที่ปรากฏในส่วนหัวเรื่อง และในมาตรา 1 มีความสำคัญที่สามารถสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมาย สถานะและลำดับศักดิ์ของกฎหมาย รวมถึงมีผลต่อการอ้างอิงและการใช้กฎหมาย และเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายของรัฐบาลและพรรคการเมืองในการเสนอร่างกฎหมาย ชื่อกฎหมายจึงมีบทบาททั้งในเชิงการตีความ การบังคับใช้ และการอ้างอิงทางนิติศาสตร์ โดยที่ศาลและหน่วยงานผู้บังคับใช้

กฎหมายสามารถนำชื่อกฎหมายเป็นเครื่องมือประกอบการใช้และตีความ เมื่อบทบัญญัติมีความไม่ชัดเจนได้ อย่างไรก็ตามความสำคัญของชื่อกฎหมายยังมีกรณีที่ยังไม่ได้กล่าวถึงคือการสะท้อนถึงบริบททางประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครอง รวมถึงมีกรณีอื่นที่น่าสนใจ อาทิ การแก้ไขเพิ่มเติมชื่อร่างกฎหมายในชั้นยกร่างของสภา และการเรียกชื่อกฎหมายในลักษณะที่เป็น ชื่อเล่นหรือฉายา (Nickname) ฯลฯ จึงขอให้ท่านผู้อ่านติดตามในฉบับต่อไป

บรรณานุกรม

“พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561” (19 เมษายน 2561).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 27 ก. หน้า 1.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2568). แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย.

สืบค้น 5 มกราคม 2569 จาก <https://www.krisdika.go.th/.../Legislative-Drafting>.

NALT SERVICES

เปิดโลกการค้นคว้าวิชาการ
ด้วยฐานข้อมูลออนไลน์ EBSCO
“ACADEMIC SEARCH COMPLETE”

หอสมุดรัฐสภาขอเชิญชวนบุคคลในวงงานรัฐสภาใช้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ EBSCO “Academic Search Complete” ซึ่งเป็นฐานข้อมูลวิชาการระดับนานาชาติ แหล่งรวมบทความ วิชาการคุณภาพจากวารสารระดับนานาชาติที่ผ่านการประเมินคุณภาพ (peer-reviewed) ในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ (PDF) เพื่อสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในวงงานรัฐสภา

เนื้อหาครอบคลุมหลากหลายสาขาวิชา อาทิ การเมืองการปกครอง กฎหมาย การศึกษา บริหารธุรกิจ สังคมศาสตร์ การสาธารณสุข เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเข้าใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรัฐสภาที่เว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา

<https://library.parliament.go.th/th> หรือเข้าใช้งานโดยตรงที่

<https://search.ebscohost.com>

หอสมุดรัฐสภาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้าง องค์ความรู้และยกระดับคุณภาพงานด้านวิชาการของผู้ใช้บริการต่อไป “ค้นหาข้อมูลเชิงลึก เสริมพลังความรู้ เพื่อการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพกับหอสมุดรัฐสภา”

The infographic features a blue background with a white dotted pattern on the left. At the top center is the NALT logo. To the right is an illustration of a building with Wi-Fi signals. The main title is in a white rounded rectangle. Below it are two orange buttons with white text and icons. A white rounded rectangle on the left lists subject areas. On the right, a 3D character in a suit holds a tablet with a QR code and the text '@NALTConnect'.

หอสมุดรัฐสภาเชิญชวนใช้งาน ฐานข้อมูลออนไลน์ EBSCO “Academic Search Complete”

ใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรัฐสภา

- เว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา <https://library.parliament.go.th/th>
- เข้าเว็บไซต์ <https://search.ebscohost.com>

เนื้อหาครอบคลุม

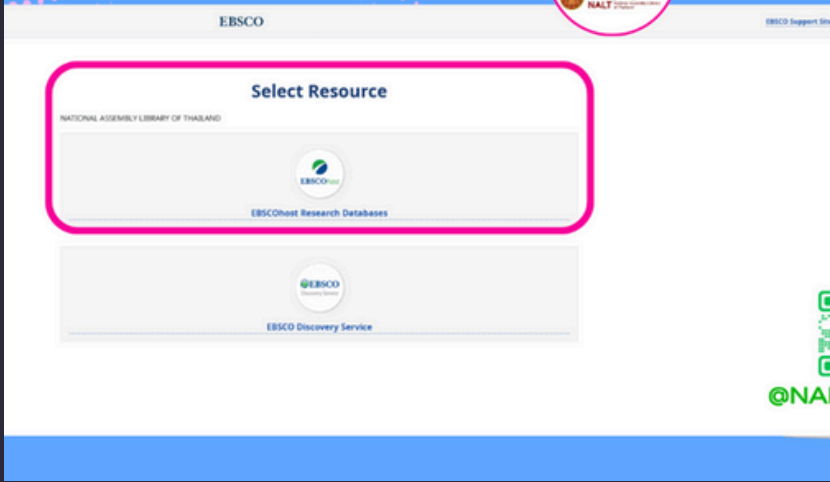
- การเมืองการปกครอง
- กฎหมาย
- สังคมศาสตร์
- เศรษฐศาสตร์
- เทคโนโลยีสารสนเทศ
- การศึกษา
- บริหารธุรกิจ
- การสาธารณสุข
- ประวัติศาสตร์

@NALTConnect

• เข้าเว็บไซต์ search.ebscohost.com

ใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรัฐสภา

• เข้าเว็บไซต์ search.ebscohost.com

ใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรัฐสภา

ใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรัฐสภา

• **เข้าเว็บไซต์ search.ebscohost.com**

- พิมพ์คำสำคัญ (Keyword)
- จำกัดผลการสืบค้นตามที่ต้องการ เช่น
 - เฉพาะรายการที่มีเอกสารฉบับเต็ม
 - ประเภทเอกสาร
 - ช่วงปีของเอกสาร
 - ภูมิภาค / ประเทศ
- เลือกรายการที่ต้องการ
เพื่ออ่านรายละเอียดเพิ่มเติม
- ดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็ม

เทรนด์สารสนเทศ (INFO TRENDS)

ประเด็นสำคัญที่พึงมีและควรแก้ไขตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 : การได้มาซึ่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

โดย ปริญญาก เทวานฤมิตรกุล

When we vote:

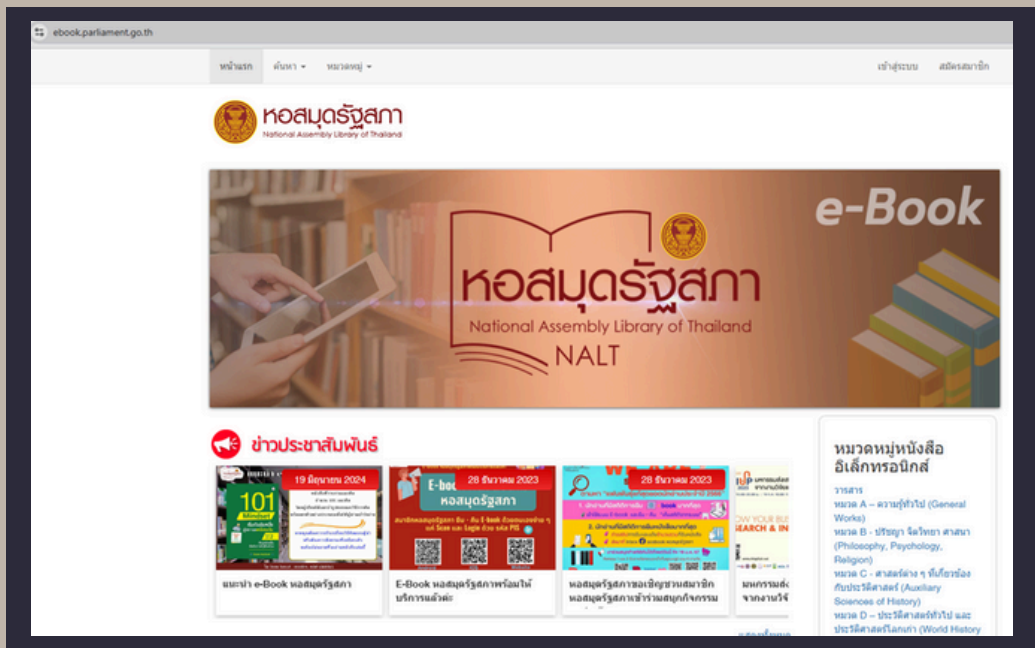
พลวัตการเลือกตั้งและประชาธิปไตยในอาเซียน

โดย ประจักษ์ ก้องกีรติ

FAQS

ประชาชนสามารถยืม E-BOOK ของหอสมุดรัฐสภาได้อย่างไร

ตอบ หอสมุดรัฐสภาเปิดให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ซึ่งเป็นหนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ที่หอสมุดรัฐสภาได้จัดหามาให้บริการ ผู้ใช้บริการที่สนใจสามารถเข้าไปยืมอ่านได้โดยเข้าไปที่ <https://ebook.parliament.go.th> เพื่อสมัครสมาชิกก่อน และดำเนินการตามขั้นตอนในคลิปวิดีโอ 3 คลิปที่ปรากฏในหน้าเว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา

ช่องทางการติดต่อ

ช่องทางการติดต่อหอสมุดรัฐสภา

- เว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา <https://library.parliament.go.th/>
- โทรศัพท์ 0 2242 5900 ต่อ 5714-15
- LineOA: @NALTConnect
- Email: library@parliament.go.th
- Facebook: <https://www.facebook.com/radsapalib>
- Youtube: <https://www.youtube.com/@หอสมุดรัฐสภา>
- TikTok: https://www.tiktok.com/@nalt_booktok

ช่องทางการติดต่อคลังสารสนเทศรัฐสภา (Parliamentary Repository of Thailand)

- เว็บไซต์คลังสารสนเทศรัฐสภา <https://prt.parliament.go.th/>
- โทรศัพท์ 0 2242 5900 ต่อ 5721-22
- Email: prt@parliament.go.th
- Facebook: <https://www.facebook.com/PRT2022>
- TikTok: <https://www.tiktok.com/@lirtparliament>
- X: <https://x.com/LIRT2020>
- IG: <https://www.instagram.com/lirtparliament>